

Utlämnande av körkort

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2013/14:64 Utlämnande av körkort.

Regeringen föreslår i propositionen att det i körkortslagen (1998:488) införs en ändring som ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, möjlighet att överlämna uppgiften att lämna ut körkort till företag som har tillstånd att bedriva postverksamhet (tillståndshavare), åt dotterföretag till sådana tillståndshavare och åt företag (postombud) som på uppdrag av dessa lämnar ut postförsändelser till mottagare. Ändringen innebär vidare att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om sådant överlämnande och om utlämnande av körkort. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 maj 2014.

Utskottet bedömer att de föreslagna ändringarna i körkortslagen är väl motiverade och bidrar till att förenkla utlämnandet av körkort som därigenom kommer att kunna ombesörjas av postombuden.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner propositionens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Ändring i körkortslagen	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändring i körkortslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488). Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:64.

Stockholm den 6 mars 2014

På trafikutskottets vägnar

Jan-Evert Rådström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan-Evert Rådström (M), Monica Green (S), Jessica Rosencrantz (M), Lars Mejern Larsson (S), Sten Bergheden (M), Suzanne Svensson (S), Lars Tysklind (FP), Leif Pettersson (S), Anders Åkesson (C), Lars Johansson (S), Edward Riedl (M), Stina Bergström (MP), Annelie Enochson (KD), Tony Wiklander (SD), Lotta Finstorp (M), Roza Güclü Hedin (S) och Bengt Berg (V).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2013/14:64 Utlämnande av körkort. Inga motioner har väckts med anledning av förslaget. Till grund för propositionen ligger promemorian Utlämnande av körkort (N2013/3364/TE) som Näringsdepartementet utarbetade under våren 2013. Förslaget syftar till att möjliggöra en planerad omorganisering av Posten Meddelande AB:s rutiner för utlämnande av körkort.

Regeringen har begärt in lagrådets yttrande. Lagrådet lämnade förslaget utan invändningar.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Ändring i körkortslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner propositionens förslag. Utskottet bedömer att de föreslagna ändringarna i körkortslagen (1998:488) är väl motiverade och bidrar till att förenkla utlämnandet av körkort.

Bakgrund

Körkortslagen innehåller bl.a. bestämmelser om vilka typer av motorfordon som kräver att föraren har körkort men även vilken behörighet som gäller för olika fordonstyper. Ansvarig myndighet för körkortsfrågor är Transportstyrelsen. Körkort utfärdas för den som genom prov har godkänts för en viss fordonstyp eller i vissa fall som ersättning för utländska körkort. Körkortet måste därefter förnyas efter ett visst antal år eller när behov uppstår, t.ex. om uppgifterna i körkortet behöver ändras.

Av körkortslagen (1998:488) framgår av 10 kap. 1 § att försändelser innehållande körkort ska lämnas ut av postbefordringsföretag, och i körkortsförordningen (1998:980) 8 kap. 3 § bemyndigas Posten Meddelande AB (Posten) att utföra den identitetsprovning som krävs och även i övrigt medverka i samband med att körkort lämnas ut. Skälet för hittillsvarande ordning är att i samband med utlämnandet av körkort görs i de flesta fall en utökad identitetskontroll för att säkerställa att identiteten på den person som kvitterar ut försändelsen är identisk med den som själva körkortshandlingen avser.

Kravet i körkortslagen har medfört att Posten måste ha en särskild organisation och rutiner för hanteringen av körkort, vilket har satt hinder i vägen för att omorganisera den egna verksamheten. Eftersom det är Postens anställda som ska utföra identitetsprovningen kan körkort bara lämnas ut på s.k. företagscenter och inte hos postombuden som bemannas av butikspersonal med andra arbetsgivare.

Posten hanterar varje år ungefär 600 000 körkort på sina ca 300 företagscenter runt om i landet.

Propositionen

Nya bestämmelser om utlämnande av körkort

Regeringen föreslår i propositionen att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska ges möjlighet att överlåta uppgiften att lämna ut körkort åt företag som har tillstånd att bedriva postverksamhet (s.k. tillståndshavare), åt dotterföretag till sådana tillståndshavare och åt

företag (postombud) som på uppdrag av en tillståndshavare eller dennes dotterföretag lämnar ut postförsändelser till mottagare. Med dotterföretag avses i praktiken Posten Meddelande AB som är en del av Postnord och som ansvarar för koncernens brevverksamhet i vilken hanteringen av körkort ingår, även om tillståndet de facto ligger hos moderbolaget Posten. Lagförslaget innebär att regeringen eller ansvarig myndighet ges fler alternativ än i dag för att utse den som ska lämna ut körkort.

Den bakomliggande anledningen till lagändringen är att inte i onödan försvara för Posten att göra nödvändiga förändringar i den egna organisationen, vilket det hittillsvarande kravet på att utlämningen utförs av postbefordringsföretag har inneburit.

Enligt propositionen planerar Posten att från årsskiftet 2013/14 påbörja en omorganisation av sina företagscenter, vilket medför att de inte längre kan användas som utlämningsställen för körkort. Regeringens lagförslag öppnar därför för att även de företag som på uppdrag av Posten sköter utlämning av postförsändelser får möjlighet att lämna ut körkort. Det som avses i propositionen är de ca 1 500 postombud som i huvudsak återfinns inom dagligvaruhandeln. Regeringen framhåller att åtgärden skulle höja servicenivån avsevärt för berörda. Regeringen föreslår att den eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur överlåntagandet av uppgiften och om hur utlämning av körkort närmare ska regleras. Enligt körkortslagets nuvarande lydelse är det endast regeringen som får bestämma vem som ska lämna ut körkort.

Regeringen bedömer att det bör bli en uppgift för Transportstyrelsen att i föreskrift närmare bestämma vilka enskilda företag som ska tilldelas uppgiften att medverka vid utlämnandet av körkort eftersom detta innefattar ett visst mått av myndighetsutövning.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2014.

Särskilt om identitetskontroll vid utlämnandet

Skälet till att det finns särskilda bestämmelser om hur körkort ska lämnas ut är att det i de flesta fall också görs en identitetsprövning av mottagaren eftersom körkort är att jämföras med en värdehandling. Identitetsprövningen medför följaktligen att den som har anförtrodd uppgiften kan vägra lämna ut ett körkort om oklarheter råder kring mottagarens identitet. I detta ligger vissa befogenheter med inslag av myndighetsutövning som lagstiftaren vill kontrollera.

Av propositionen framgår att den identitetsprövning som körkortsförordningen föreskriver framöver kommer att göras i samband med utfärdandet av körkort efter godkänt förarprov och vid utbytet eller ersättandet av utländskt körkort med ett svenskt. Därigenom blir dagens utökade identitetskontroll vid utlämnandet överflödig. Detta medför att själva utlämningsproceduren förenklas och att körkortet i stället kommer att kunna hanteras som vanliga rekommenderade försändelser av postombuden.

För att bibehålla en fortsatt hög säkerhetsnivå planerar Transportstyrelsen att införa nya rutiner för identitetskontroll i samband med förnyelse, utfärdande och utbyte av körkort eller ersättande av körkort. Dessa rutiner handlar om att jämföra fotografi och namnteckning på grundhandlingen med det fotografi och den namnteckning som redan finns lagrade digitalt hos myndigheten för att säkerställa att det är rätt person. För detta ändamål avser Transportstyrelsen att införskaffa utrustning och program för automatiserad fotografering och ansiktsgenkänning som kompletterar den tidigare manuella granskningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är införstått med att lagförslaget om ändrade rutiner för utlämnande av körkort har tillkommit i syfte att underlätta Postens omorganisation av sina företagscenter. Den hittillsvarande ordningen har inneburit att den som behöver hämta ut ett nytt körkort måste uppsöka något av Postens knappt 300 företagscenter runt om i landet. Möjligheten att i stället göra detta hos postombud bedömer utskottet innebära en förenkling för flertalet körkortsinnehavare eftersom det finns betydligt fler ombud än företagscenter och de dessutom är tillgängligare för allmänheten.

Utskottet noterar också att alternativa lösningar för utlämning har övervägts, exempelvis genom kommuner eller olika myndigheter med lokala organisationer, t.ex. polismyndigheter, Skatteverket och Trafikverket. Enligt regeringens bedömning är det inte kostnadsmässigt försvarbart eller särskilt ändamålsenligt att låta myndigheter överta uppgiften från Posten. Dessutom skulle inte alternativen erbjuda tillräcklig täckning vad gäller utlämningsmöjligheterna, och enligt utskottets mening är det viktigt att inte i onödan försvåra utlämnandet till mottagarna. Av denna anledning bedöms Postens ombuds nät i alla avseenden vara den mest praktiska lösningen. Det är en uppfattning som utskottet också delar.

Eftersom körkortet är en identitetshandling finner utskottet det angeläget att hanteringen sker med högt ställda krav på säkerhet och integritet. De åtgärder som Transportstyrelsen planerar att vidta för att skärpa identitetskontrollen i samband med bl.a. ansökan om förnyelse bedömer utskottet vara till fyllest. Därmed torde själva utlämningsförfarandet kunna underlättas så att postombuden kan överta uppgiften från Postens företagscenter.

Med anledning av detta tillstyrker utskottet regeringens förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:64 Utlämnande av körkort:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
körkortslagen (1998:488)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 1 § körkortslagen (1998:488) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förelagen lydelse

10 kap.

1 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter i de avseenden som anges i denna lag samt meddela föreskrifter om

1. lagens tillämpning på andra i utlandet utfärdade behörighetshandlingar som ger rätt att köra motordrivna fordon,

2. Transportstyrelsens prövning av andra körkortsärenden än som anges i 7 kap.,

3. registrering som behövs för tillämpningen av lagen,

4. att priset för deltagandet i introduktionsutbildning som anges i 4 kap. 7 § första stycket 4 inte får överstiga en viss nivå, och

5. avgifter för tillsyn enligt denna lag och enligt 8 kap. 12 § körkortsförordningen (1998:980) samt ärendehandläggning enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från lagen.

Regeringen får låta postbefordringsföretag lämna ut körkort.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna uppgiften att lämna ut körkort åt

1. företag som har tillstånd enligt postlagen (2010:1045) att bedriva postverksamhet (tillståndshavare),

2. dotterföretag till sådana tillståndshavare, och

3. företag som på uppdrag av en tillståndshavare eller dennes dotterföretag lämnar ut postförsändelser till mottagare (postombud).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om överlämnande enligt tredje stycket och om utlämnande av körkort.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2014.

¹ Senaste lydelse 2010:1562.